

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-26Ärende/Dok. id.
SL 2015-0497Handläggare
Jens Plambeck
08-686 1651
jens.plambeck@sll.seTrafiknämnden
2015-06-02, punkt 27Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Trafikförvaltningens arbete med underlag och utredningar inför och under Sverigeförhandlingen

Ärendebeskrivning

I Sverigeförhandlingen är statens ambition att säkerställa förbättrad kollektivtrafik, god infrastruktur mellan och i storstäderna och bra förutsättningar för cyklister. Utredning, förhandling och dialog om framtidens järnvägsnät och andra infrastrukturprojekt ska leda till att 100 000 nya bostäder kan byggas i Sverige.

Medfinansiering och nyttor står i fokus och kommuner, regioner, städer och näringsliv kan genom samverkan vara med och påverka resultatet. Sverigeförhandlingen befinner sig under 2015 i en faktafas där arbetet med att samla Stockholms läns kommuner pågår. 2016 inleds förhandlingsfasen.

I landstingsfullmäktiges budgetbeslut i december 2014 fick trafiknämnden i uppdrag att utreda och ta fram underlag för ställningstaganden om vilka satsningar, inom ramen för Sverigeförhandlingen, som är lämpliga att genomföra i Stockholms län. Uppdraget tydliggörs ytterligare i Alliansens förslag till budget för 2016.

Ärendet avser information om omfattning och organisation av trafikförvaltningens utredningar inför och under Sverigeförhandlingen. Ärendet avser också beslut om utredningsbudget för uppdraget. Avstämning av ärendet har skett i dialog med Landstingsstyrelsens förvaltning som har i uppdrag att leda Stockholms läns landstings förhandlingsarbete inom Sverigeförhandlingen.

Trafikförvaltningen planerar att löpande återkomma till trafiknämnden med information om underlag och utredningar inför och under Sverigeförhandlingen.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 26 maj 2015.

Landstingsfullmäktige budgetbeslut 2014-12-16--17, Mål och budget för år 2015 och plan för åren 2016-2017 samt investeringsbudget för år 2015 och inriktningsnivåer för planåren 2016-2019 för Stockholms läns landsting (förslag 2014:86, LS 1403-0399, s. 74-75).

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-26

Ärende/Dok. id.
SL 2015-0497

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Trafikförvaltningens förslag till yttrande över Landstingsdirektörens planeringsunderlag 2016 samt investeringsplan 2016-2020 vid trafiknämndens sammanträde 14 april 2015 (TN 2014-0439).
Alliansens förslag till budget – 2015-05-20 (LS-2015-0039 sid 76).

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

- att* trafikförvaltningen fortsätter arbeta med underlag och utredningar inför Sverigeförhandlingen i enlighet med detta tjänsteutlåtande
- att* ge förvaltningschefen i uppdrag att inarbeta en budget om maximalt 80 miljoner kronor i trafikförvaltningens investeringsbudget 2015-2016 för utredningskostnader i samband med framtagande av underlag, kompletterande utredningar och eventuellt nya utredningar inför och under Sverigeförhandlingen
- att* uppdra åt förvaltningschefen att löpande återkomma till trafiknämnden med information om underlag och utredningar inför och under Sverigeförhandlingen

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Trafiknämnden ska enligt landstingsfullmäktiges budgetbeslut genomföra olika utredningar i samverkan med berörda kommuner och landstingsstyrelsen samt samverka med Trafikverket i utredningar avseende höghastighetståg, förbättrad pendeltågskapacitet och kollektivtrafik i östlig förbindelse. Särskilt viktiga investeringar som diskuteras i Stockholmsregionen är Roslagsbanans förlängning till Arlanda och vidare från Östra station, Spårväg syd, kompletteringar av den nuvarande utbyggnaden av tunnelbanan, det vill säga stationer och sträckningar samt i vilken utsträckning regionen kan enas om att bygga ut tunnelbanan ytterligare.

Trafikförvaltningen bedriver utredningsarbetet i tre geografiska utredningspaket med tre projektledare som ansvarar för varsitt område. Projektledarna utgör tillsammans en övergripande projektledning och rapporterar till biträdande avdelningschef strategisk utveckling som är utsedd att ha dialog med landstingsstyrelsens förvaltning.

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-26Ärende/Dok. id.
SL 2015-0497Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Syftet med att arbeta i utredningsområden är framför allt att få flexibilitet, om utredningsobjekt ändras, tas bort eller läggs till. Arbetssättet medger även en enkel och tydlig dialog mellan trafikförvaltningen och berörda kommuner och andra parter. Ett nära samarbete borgar för att parternas erfarenheter kan byggas in i utredningsarbetet på ett effektivt sätt.

Utgångspunkten är att studera kollektivtrafikmöjligheter i de områden där nytta kan skapas enligt Sverigeförhandlingens definition på nyttor – bostadsnytta, resenärsnytta, miljönytta, arbetsmarknadsnytta, näringslivsnytta och social nytta. Genom att fokusera på geografiska områden och stråk istället för enskilda objekt kan kunskap från tidigare och pågående utredningar inkluderas bättre. Arbetssättet möjliggör också att se områdena som delar av ett helt trafiksystem och hitta de alternativ och lösningar som ger mest nytta för länet. En viktig utgångspunkt är det stomnät som har byggts upp och att studera hur det kan kompletteras på bästa sätt.

Genom ett tydligt ledarskap med tre projektledare som samarbetar går det att hitta synergieffekter både inom och mellan utredningsområden. Studier som avser samma trafikslag kommer att samordnas så att trafikförvaltningens kostnader för analyser och rapporter kan reduceras och kompetens användas på ett effektivt sätt.

Bakgrund och överväganden

I Sverigeförhandlingen¹ förväntas tiotals miljarder kronor satsas på infrastruktur och kollektivtrafik i storstäderna fram till år 2035. I satsningen ska stat, landsting, kommuner och andra intressenter samverka. För att stå väl rustad inför kommande förhandlingar behöver Stockholms läns landsting utreda och ta fram underlag för lämpliga satsningar i Stockholms län. Mot den bakgrunden har landstingsfullmäktige i samband med budgetbeslutet för 2015 och plan för 2016-2017 gett trafiknämnden i uppdrag att i samverkan med kommunerna, landstingsstyrelsen och staten genomföra ett antal utredningar under 2015. Innehållet i utredningarna formas utifrån dialogen mellan landstingsstyrelsens förvaltning och länets kommuner.

I alliansens förslag till mål och budget 2016 förtydligas att särskilt viktiga investeringar som diskuteras i Stockholmsregionen är Roslagsbanans förlängning till Arlanda och vidare från Östra station, Spårväg syd, kompletteringar av den nuvarande utbyggnaden av tunnelbanan (stationer och sträckningar) samt i vilken utsträckning regionen kan enas om att bygga ut tunnelbanan ytterligare. I alliansens budgetförslag framgår även att Stockholms läns landstings ingångsvärde i samtalen är att mot stat och kommuner pröva dels ytterligare nya tunnelbanelinjer, dels förlängningar av befintliga linjer, dels nya stationer eller hållplatslägen inom ramen

¹ Sverigeförhandlingens direktiv: Utbyggnad av nya stambanor samt åtgärder för bostäder och ökad tillgänglighet i storstäderna (Dir. 2014:106) samt Tilläggsdirektiv (Dir. 2014:113)

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-26Ärende/Dok. id.
SL 2015-0497Infosäk. klass
K1 (Öppen)

för det befintliga linjenätet. Utgångspunkten för samtalen ska vara ett kraftigt ökat bostadsbyggande och nya arbetsplatser.

I trafikförvaltningens förslag till yttrande över Landstingsdirektörens planeringsunderlag 2016 samt investeringsplan 2016-2020 vid trafiknämndens sammanträde 14 april 2015 (TN 2014-0439) står "Sverigeförhandlingen tilldelas medel för förstudier under 2015-2016, som tillsammans med motsvarande medelstildelning från berörda kommuner ger grundläggande förutsättningar för det fortsatta arbetet. För fördjupat underlag och tekniska studier krävs förnyat beslut om medelstildelning. En konsekvens av att medelstildelning för fördjupat underlag och tekniska studier senareläggs, mot bakgrund av att Sverigeförhandlingens tidplan, innebär en kortare utredningsperiod än normalt. Detta kan innebära att aspekter av innehållet i förstudierna inte hinner analyseras tillräckligt för att ge ett en samlad bild av samtliga konsekvenser."

Framtagande av kompletterande utredningar och eventuellt nya utredningar inom utredningsuppdraget inför och under Sverigeförhandlingen kommer inte att motsvara regelrätta förstudier och programstudier. Beroende på fortskridande och resultat i Sverigeförhandlingen kan flera studier senare komma att fördjupas i ett fortsatt utredningsarbete inför ett framtida genomförande. Dessa fördjupningar inklusive tekniska studier kommer då att resultera i kompletta förstudier eller programstudier.

Trafikförvaltningen har mot bakgrund av ovanstående uppskattat att utredningsarbetet inför och under Sverigeförhandlingen behöver en budgetram (investeringsbudget) om 80 miljoner kronor för åren 2015-2016 för kostnader relaterade till sammanställning av befintligt underlag, kompletterande utredningar, eventuellt nya utredningar, projektledning och konsultstöd. Denna bedömning är gjord utifrån att studiearbetet kan effektiviseras genom att arbeta i tre geografiska utredningsområden samt att fördjupade tekniska studier inte inkluderas i detta skede.

Ett nära samarbete mellan trafikförvaltningen, kommuner och andra berörda parter är nödvändigt för att kunna få fram ett underlag till landstingsstyrelsens förvaltning som kan presenteras för Sverigeförhandlingen och som beskriver nyttobedömningar för olika kollektivtrafiksatsningarna.

Ekonomiska konsekvenser

Genom att samordna utredningsarbetet både geografiskt och inom trafikslag går det att samordna resurser hos både trafikförvaltningen och andra parter, vilket är kostnadseffektivt.

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-26Ärende/Dok. id.
SL 2015-0497Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Utredningarnas ekonomiska analyser skall inkludera såväl investeringskostnader som kostnader för framtida drift och underhåll för att ge ett rättvist underlag av landstingets kostnader till Sverigeförhandlingen. Vidare studeras intäkter av kollektivtrafiken i dessa stråk för att ge en tydligare bild av hur kommuner och andra berörda parter planer, för exempelvis bostadsbyggande, kan bidra till en kollektivtrafik som kan bli mer samhällseffektiv ur ett kostnadsperspektiv.

Kostnaderna för utredningsarbetet förs till investeringsbudgeten och belastar balansräkningen. För de utredningar och objekt som i det fortsatta arbetet inte går vidare till genomförandeprojekt finns risken att kostnaderna i ett senare skede kan komma att belasta trafikförvaltningens resultaträkning. För att säkerställa att studierna genomförs i den omfattning som behövs inför och under Sverigeförhandlingen ser trafikförvaltningen att kommuner och andra berörda parter kan vara med och medfinansiera utredningarna.

Sociala konsekvenser

I Sverigeförhandlingens uppdrag ingår att belysa flera sociala nyttor, däribland bostadsnyttor, restidsvinster och arbetsmarknadsnyttor.

Förslaget till organisation av utredningsarbetet innebär att de sociala konsekvenserna och nyttorna kommer att utredas i nära samarbete med kommunerna och andra berörda parter, vilket medför att fler nyttor kan identifieras och värderas.

Konsekvenser för miljön

I Sverigeförhandlingens uppdrag ingår att belysa miljönyttor. Organisationen av utredningsarbetet innebär att konkurrenskraftiga kollektivtrafiklösningar kommer att analyseras och bedömas, vilket på sikt gynnar miljön.

Riskbedömning

Utredningarna måste förhålla sig till Sverigeförhandlingens tidplan, vilket innebär en mycket kortare utredningsperiod än normalt. Många aspekter av innehållet i leveransen hinner inte analyseras tillräckligt för att ge ett en samlad bild av samtliga konsekvenser.

Utredningarna kommer att vara ett väsentligt faktaunderlag för Stockholms läns landsting inför förhandlingsfasen som inleds under 2016. Beroende på utgången av Sverigeförhandlingen kan vissa av utredningarna komma att fullföljas 2016/2017 med innehåll enligt regelrätta förstudier eller programstudier inför ett framtida genomförande.

Konsekvenserna av den utredningsbudget som tillhandahålls för uppdraget innebär att utredningarna framförallt kommer att fokusera på kostnader och nyttoanalyser i en bred ansats.

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-05-26Ärende/Dok. id.
SL 2015-0497Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Detta arbete kan inte jämföras med en regelrätt förstudie eller programstudie enligt Stockholms läns landstings investeringsstrategi, där djupare tekniska undersökningar, fullt utarbetad SKB (social konsekvensbeskrivning) och MKB (miljökonsekvensbeskrivning) samt fullständiga analyser av trafikplanering och trafikanalyser kan genomföras.

Ett nära samarbete och samverkan med berörda kommuner och andra externa parter är av allra största vikt för arbetets framskridande och för kvaliteten på underlaget inför och under Sverigeförhandlingen.

Ragna Forslund
Tf förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling